

Šolske potreščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“.)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

slov. Akademije v Zagrebu se je izročila čast, diploma. Akademija izda v kratkem navodilo za proučevanje dialektov ter zasnjuje po vsej priliki poseben Dialektološki Zbornik, kjer najdejo mesto tudi slovenske dialektološke študije; raziskovalcem dialektov se bodo dajale podpore. — Urcjanje društvene knjižnice napreduje. — Nekateri korektore zemljevida se niso še vrnile. — Prof. dr. Drechsler je izročil rokopis srbohrvaških narodnih pesmi, ki izidejo letos. — G. ravnatelj Iv. Hribar je za »Vošnjakovo korespondenco«, ki jo ureja dr. Lončar, dal nekaj Vošnjakovih dopisov. — G. dr. Vidica spis »Zaupna korespondenca v Napoleonovi Iliriji« še ni končan. — O Einspielerju spiše monografijo g. svetnik J. Scheinig v Celovcu. Vnanje proslave Einspielerjevega spomina na Koroškem se Matica udeleži. — Kührjevo narodopisno gradivo o ogrskih Slovenceh izda Zgodov. društvo v Mariboru. Matica natisne rokopisno zgodovino ogrskih Slovencev v ogrsko-slovenskem jeziku iz 18. stoletja. — Iz okolice Rimskih Toplic je Matica prejela narodne pesmi in pravljice. — Matica upravlja denar za Bleiweisov spomenik; še živčiči člani odbora za ta spomenik naj ukrenejo, da se stvar formalno uredi. — Razpisovale se bodo redno častne nagrade za beletristične spise. — Matica izda za svojo 50letnico zgod. spominsko knjigo, ki jo spiše prof. Grafenauer. O publikaciji obrazovalne umetnosti se je posvetovanje preložilo. — Za II. zvezek »Slov. jubilejev in Spominov« se pripravijo monografije o Sketu, Einspielerju (o Mencingerju se bo pisalo na koncu njegovih izbranih spisov), o Streklju, o Aškercu, Kranjčeviču, Vrhlicem, Slavejkovem, o Bol. Prusu in Gončarovi. — Matica z zanimanjem spremlja delo inženirskih organizacij za tehnični slovar. Slovar je potreben, a delo zahteva časa. — Jeseni se vzida v Mengšu pisatelj Jan. Trdini spominska plošča.

Politiški pregled.

Novo vojaške zahteve Avstrije. Vlada pripravlja za jesen dve novi vojaški predlogi. Prvič bo vlada zahtevala povišanje rekrutnega kontingenta za 15.000 mož za skupno armado in 10.000 mož za obe deželni brambi, in sicer polagoma, tako da bi leta 1917. znašalo efektivno število rekrutov 237.000 mož. Posebno se pomnoži artiljerija in se predvsem zviša prezenčno stanje na južnih in severnih mejah. S tem se bodo izdatki povečali za 20 do 30 milijonov kron. Mornariška predloga, ki pride pred delegacije, pa zahteva 280.000.000 kron, ki se bodo dobili potom primerne operacije. Ta denar se porabi za tri nove dreadnoughte, ki imajo nadomestiti zastareli »Monarch«-razred, in se bosta dve ladji začeli takoj graditi v Trstu. Da se delegati preveč ne ustrašijo, bo vlada izpočetka zahtevala le pokritje prve rate.

Avstrijska in nemška vojaška moč. V Nemčiji je sprejel državni zbor novo vojaško postavo. Po tem zakonu bo imela Nemčija sledeče število vojakov: v miru 770.000 vojakov, v vojni 6.000.000. Po številu prebivalstva bi morala imeti Avstrija, ako bi hotela iti roko v roki z Nemčijo, v miru 650.000 služečih vojakov, v vojski pa 5.000.000 bojnikov. V resnici nosi sedaj v miru vojaško sukno 350.000 vojakov, v vojski pa bi prišli v poštev 3.000.000. Italija, tretja zaveznica, ima v mirovljubnem stanju 280.000, v vojski bi jih spravila skupaj dva in pol milijona. Nemčija gleda baje svoji zavezniči zaradi njune vojaške nejakosti postrani in pravijo, da bo zahtevala, da se tudi v Italiji in Avstriji število vojakov zviša.

Za varstvo uredniške tajnosti. Z ozirom na sistematično prizadevanje avstrijskega sodstva, žurnaliste prisiliti k pričevanju o stvareh, ki so jim kot urednikom zaupane, je zboroval na Dunaju velik shod žurnalistov, ki so se ga udeležili zastopniki vseh narodov in strank. Shod je soglasno sklenil oster protest v tem oziru in izjavil, da vsak žurnalist, ki prekrši uredniško tajnost, zapade zaničevanju tako splošnosti kakor kolegov in je strokovno in družabno nemogoč. Vsi žurnalisti se pozivljejo, da uredniško tajnost, ki je vir zaupanja javnosti do časopisja, brezpogojno in ne meče se za kakršnekoli kazni v vsakem slučaju varujejo.

Odprava redov, plemstva in odlikovanj na Norveškem. Vse stranke v norveškem parlamentu so se izrekle za to, da se na Norveškem vsi redovi in razna odli-

kovanja odpravijo. V par mesecih ne bo na Norveškem nobenih križcev, medalj in drugih takih dragocenih reči več, po katerih v Avstriji tako srca hrepenijo.

Prebivalstvo na Francoskem narašča. Najnovejša statistika o gibanju prebivalstva na Francoskem kaže, da prebivalstvo narašča. Leta 1911. je bilo porodov 742.000, leta 1912. pa 745.000. Leta 1911. je izgubila Francoska 35.000 duš, leta 1912. jih je dobila zpeta 55.000. Umrljivost še ni bila nikoli tako nizka kakor lansko leto; leta 1902. je umrlo 761.000 ljudi, leta 1907. jih je umrlo 792.000, leta 1911. — 777.000, lani pa samo 690.000.

Obrambni vestnik.

Revolucija — ultimatum — politični nagibi — slabo dihanje itd. »Slovenski Narod« je odgovoril v svoji 141. številki z dne 23. t. m. našemu listu, ki je v svoji zadnji številki reagiral na njegov napad na Učiteljsko tiskarno. Poudarjamo takoj, da bi enak odgovor težko znal napisati najljubejši klerikalni list. Kolikor se tiče napad »Slovenskega Naroda« Učiteljske tiskarne, zato je dobil imenovani list odgovor od poklicane strani, kakor ga pričujemo na drugem mestu svojega lista. Ta odgovor drži in bo držal; dejstva pobijajo laž! Punctum! — Ampak »Slovenski Narod« je vrgel v eno vrečo Učiteljsko tiskarno, »Dan« in naš list, ker misli, da tiči v naši organizaciji vse v enem žepu, kakor tiče kje drugod glave in misli in »javno mnenje« in še kaj drugega v enem jarmu! To je »Slovenskega Naroda« glavna zmeta: vse napredne javnosti ni mogoče natezati na eno kopito! Saj nismo otroci, da bi nas držali v povojčkih in da bi zvrgoleti samo tako, kakor se oglasa ena sama piščalka! In če se oglasi ta v napačni melodiji — mi pa brž za njo, sicer prepričani, da petje ni pravo, ampak pokorni in ponižni kakor se spodobi majhnim ljudem! To je disciplina! Ako pa ni tako, je revolucija! Sicer ne bo dosti koristilo, če rečemo, da terorizem ni disciplina in da izražanje svojih, jasnih in odkritih misli ni revolucija. Disciplina je pokoravanje načelom, ki imajo — od večine odobrena in sprejeta — pravico do eksistence in ki imajo na razpolago sredstva, da se uveljavljajo v praktičnem življenju. Popisane papirja imamo dovolj, treba je dela in življenja! Oboje — delo in življenje — pa spoznavaj in veš ceniti, ako si sredi v njem, ako trpiš zaradi tega, ker delaš tako, kakor se ti zdi prav, ako svojim nazorom zastavljaš svojo eksistenco, svojo osebno korist. In ako poveš, da to, kar stori posameznik, ne odgovarja nazorom in delu večine, ni to revolucija, ampak je to veselo znamenje zrelosti in samostojnosti! Tak nauk daje šola življenja, ki veselo in živahno opravlja svojo nalogo tam zunaj po širokem svetu! Tudi po slovenskem! Iz tesnih spon naših žalostnih razmer in neprilik kipi v ponosnem razmahu napredni element, ki se razliva v čedalje večje, obsežnejše kroge. Danes ni vasi na Slovenskem, kjer bi ne bilo naprednega človeka! Tisti, ki krha zobe ob železobetonskih zidovih Učiteljske tiskarne, tega ni storil. Stori! Stori so to drugi, stori! pa se je to tudi in večinoma samo iz sebe, in sicer zato, ker tudi misel v našem človeku dozori do zrelosti in samostojnosti! In kdor bi pošiljal takemu radostnemu duševnemu probujanju ultimatum, ta neče naprednosti in bodočnosti, ta temveč sebi podpisuje smrtno obsodbo! Nas samo veseli, če ima tudi Učiteljska tiskarna pri tem preporodu slovenskega naroda, pri tem njegovem reševanju iz odvisnosti in zaspanosti svoj delež. — Mi ne pišemo svojega lista za nobeno politično stranko, ampak ga pišemo za svoj stan. Vzlic temu si prisvajamo za slugo, da smo ravno mi ohranili veselje do naprednega dela v svojem stanu, ki se poti in trudi za blaginjo slovenskega ljudstva tudi po takih krajih, kamor še ni stopila noga tistega, ki danes obrekuje naš list in ubija našo tiskarno. Hvaležnosti nismo iskali nikoli in od nikogar, ampak delali smo tako in delali bomo tako, ker smo uverjeni, da pride konec vsaki krivici, da pride dan plačila tudi naprednemu slovenskemu učitelju! Propagirali smo napredno idejo vedno in povsod, a nismo nikoli pozabili braniti koristi, časti in ugleda slovenskega šolstva in učiteljstva — tudi tedaj ne, ko so nas nagnali s — pretiranimi zahtevami! Branili smo celo tovariše, ki niso bili naših nazorov, ker boli krivica in nasilje vsakega, kdor je človek! Da, ko

je naš list tiskala Narodna tiskarna, se je zgodilo obilokrat, da je »Slovenski Narod« ponatiskaval naše članke, da je »Slovenski Narod« štel lepo število odličnih sotrudnikov iz našega stanu, celo takih, ki so danes Slomškarji! In sedaj prihaja infamen človek in piše v onem istem »Slovenskem Narodu«, da smo se zakadili vanj »na tisti prikupni način, s katerim so (namreč mi!) največ pripomogli, da klerikalci napredno učiteljstvo tako kruto in neusmiljeno preganjajo«. In sedaj vprašamo: Ali ste ponatiskovali naše članke in iskali sotrudnikov med nami zato, da ste pospeševali kruto in neusmiljeno naše preganjanje? Ali pa ste delali to zato, ker ste bili preverjeni o poštenosti in upravičenosti našega boja? Ako je prvo res, ste bili takrat hinavci in zahrbtni naši sovražniki; ako je pa drugo res, ste danes lažniki! Izprašajte svojo vest in odgovorite — sebi! Mi ne rabimo odgovora! Poglejte se v zrcalo in sram Vas bodi!

Kako so rahločutni. Zadnjič smo v odgovoru na napad »Slovenskega Naroda« na tem mestu imenovali tudi osebo, ki je v upravnem odboru Narodne tiskarne in v uredništvu »Slovenskega Naroda«. Ker poznamo to osebo od vseh strani in v vsakem pogledu, nismo s tem, da smo jo imenovali, storili nobenega greha. Ampak oseba, ki veže uredništvo s tiskarno, je užaljena! Tako se dá posneti iz prve dnevne vesti 141. šte. »Slovenskega Naroda«. — Kako je pa to, da je tako hipoma rahločutni »Slovenski Narod« v svojih polemikah, ki jih je imel z »Dnevom«, prijel tovariša L. Jelenca, ki ni niti upravni odbornik Učiteljske tiskarne in še manj urednik »Dneva«?! Ali mislijo gospodje, da bodo brez našega protesta tolkli po samesznikih našega stanu, ki so popolnoma nedolžni? Ne! To jim povemo enkrat za vselej! Sicer bomo udarili nazaj!

Absolutno ne bomo več prenašali takih napadov, kakor so si jih gospodje v svoji bolestiti megalomaniji doslej dovoljevali. To je hotel »Slovenski Narod« v svoji številki od pretekle srede zapisati na naš naslov, pa je zapisal le sebi v album! Iznova ponavlja, »da smo se mi (t. j. »Slovenski Narod«) vedno izključno le iz političnih nagibov pečali z Učiteljsko tiskarno...« Kaki so pa to »politični nagibi«, da »Narod« nikdar več ne omeni nobenega lista, ki ga tiska Učiteljska, da tudi sicer ne omeni nikoli te tiskarne, ako dobi v recenzijo kako knjigo, ki jo je ta tiskarna tiskala! To vendar niso »politični«, ampak so sovražni nagibi! (Katoliško tiskarno in bukvarno pa omenja!) Kaki so tudi to »politični nagibi«, da kaže »Narod« na zadnjo bilanco Učiteljske, češ, da hoče naš list »z lažmi in zvijačami morda odvaliti na druge krivdo za stanje Učiteljske tiskarne...« V tem ne vidimo mi nobenega »političnega nagiba«, ampak je tako pisane enostavna zlobnost, ki hoče v javnosti zbuditi o našem podjetju slabo mnenje! In kaki »politični nagibi« so končno to, ko pravi »Narod«, da je »Zvonček« pustil v Narodni nad tisoč kron dolga, ki še vedno ni pokrit?! Tudi to niso »politični nagibi«, ampak je to skrajna brezaktivnost, ki stoji osamljena v trgovskem in obrtnem svetu! Sedaj naj vsa podjetja začno javno razglašati, koliko kron jim dolguje ta, koliko oni! To je za podjetje gotovo lepo priporočilo, a tudi za »Slovenski Narod«, ki vlačí v ta boj nedolžni »Zvonček«, ki mu je tudi najbrže na poti. Dolg naj iztoži, pa bo mir! — Tako bje sedaj »Slovenski Narod« po »Dnevnu«, po »Učiteljski tiskarni«, po našem listu, po »Zvončku«, po tov. Jelencu — bje po vsem, kar je našega, kar je učiteljskega! Ali so tudi to »politični nagibi«?! — O »Zvončkovem« dolgu ne pristojta beseda nam, ampak go-spodom pri »Slov. Narodu« utegne biti znano, da so v začetku težave povsod, da je posebno učiteljstvo moralo samo veliko delati in žrtvovati, da si je ustanovilo to, kar ima danes, ker je ob znanem svojem materialnem položaju začelo vse takorekoč iz nič! To pa, kar imamo, bomo branili do skrajnosti; zato pa smo gorenje besede naslovili na adresu »Slovenskega Naroda«!

Učiteljski vestnik.

IV. abiturientski sestanek. Vsem tovarišem-udeležencem naznanjamo, da se je pripravljalnemu odboru posrečilo dobiti za vse udeležence prav udobna brezplačna prenočišča za ves čas prireditve, kar bo gotovo marsikomu omogočilo udeležbo. Preskrbljeno je tudi za skupne

obede po znižani ceni. Upamo tedaj, da se snidemo v teh dneh, v čim največjem številu. Do snidenja!

Definitivno udeležbo za IV. abiturientski sestanek so priglasila doslej naslednja učiteljska: 1. Ljubljana (moško), 2. Ljubljana (žensko), 3. Ljubljana (samostan), 4. Maribor (moško), 5. Gorica (žensko), 6. Gorica (moško), 7. Celovec (moško), 8. Celovec (žensko), 9. Zagreb (moško), 10. Petrinje, 11. Zader-Arbanasi, 12. Kastav. Pričakujemo definitivnih prijav še z drugih učiteljskih. S.

Kranjske vesti.

—r— **Poročil se je** tov. Herman Knef, nadučitelj na Colj nad Vipavo, z gđc. učiteljico Julijo Kosovo. — Bilo srečno!

—r— **Samomor.** Franica Valenčičeva, učiteljica v Starem trgu pri Ložu, si je preteklo soboto ponoči s kuhinjskim nožem prerežala vrat. Dejanje je storila v hipni blaznosti. Blag spomin nesrečni tovarišici!

—r— **Novi šolski stavbi** bodo v kratkem začeli graditi, in sicer osemrazrednico v Trliču na Gorenjskem in enorazrednico v Goričah, okraj Predvor na Gorenjskem.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Namesto obotelega nadučitelja na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, Janka N. Jegliča, je do konca šolskega leta imenovana za suplentinjo abs. učiteljska kandidatinja Elza Sosova.

—r— **Škratinka.** Dne 18. t. m. so na Vačah šolo zaprli za nekaj tednov, ker je hčerka nadučitelja tov. Iv. Bezeljaka zbolela za škrlatinko. Bolezen se širi najbrž iz Zagorja, ker se je tudi v Vidrgi pojavil en slučaj.

—r— **Aroganca nemških profesorjev.** Pri pogrebu prof. Milana Pajka so nemški profesorji na realni prepovedali slovenskim dijakom nositi venec s trakovi v deželni barvah. Preden se je pogreb pričel pomikati, so profesorji imeli kar na cesti konferenco z ravnateljem, ki je končno stopil k nosačem venca in jim zapovedal, da morajo venec položiti na mrtvaški voz. Občinstvo se je zgražalo ob takem postopanju, ki mu je nedostajalo vsake pietete in ki je bil vse obsodbe vreden izbruha onega vsenemštva, ki za to, da si služi kruh na naši zemlji, žali vse, kar nam je najljubše. Treba bo pač enkrat za vselej pojasniti tem pedagogom, da sme naša mladina spoštovati barve dežele, ki je po svojih sinovih prelila potoke krvi za državo. Treba bi bilo oholim nemškim profesorjem pokazati, da naše deželne barve niso tuje cunje. — Kaj bi se neki zgodilo s slovenskim ravnateljem v podobnem slučaju kje v kakem nemškem ali laškem mestu? Na mestu bi ga poslali v penzijo. Na Kranjskem pa je dandanes vse dovoljeno! Vendar smo radovedni, kaj poreče na to provokatorično in šovinistično vedenje deželni šolski svet!

—r— **Za kačje lovce.** Ker je tudi letošnje leto razpisal deželni odbor vojvodine Kranjske nagrado za pokončavanje strupenih kač na Kranjskem, opozarjamo vse dotičnike, ki se zanimajo za kačji lov, da je izdalo »Muzejsko društvo za Kranjsko« knjižico »Herpetologični zapiski za Kranjsko«, to je poučno spisano razpravo, po kateri lahko vsak določi pri nas živeče kače. Knjižica stane samo 1 K 50 h in se dobiva po vseh knjigarnah, naroča se lahko tudi direktno pri Muzejskem društvu.

Štajerske vesti.

—š— **Iz Slovenjgradca** nam pišejo: Okrajni šolski svet v Slovenjgradcu se je v svoji zadnji seji opetovano zavzel za izboljšanje učiteljskih plač ter svoj sklep predložil merodajnemu mestu.

—š— **Nemški kulturniki.** V Ljubnu na Štajerskem so te dni divjali divjaki višje rudadske šole ponoči po mestu in kričali: »Ogenj, ogenj!« Da se je strah kmalu razširil po mestu, si vsak lahko misli. Par teh pičev je policija zaprla, a drugi so sklicali svoje tovariše in drli pred policijo ter tam zahtevali osvoboditev svojih tovarišev. Mestni župan jih je nazadnje ukazal res izpustiti. Taka kulturnost nemškega študentstva pač mora imponirati!

Agitirajte za svoje glasilo!
Pridobivajte mu novih naročnikov!